

Sygn. akt I ACa 1114/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Małgorzata Wolczańska SO del. Lucyna Morys-Magiera (spr.)
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko K. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 23 maja 2016 r., sygn. akt I C 447/15

oddala apelację.

SSO del. Lucyna Morys-Magiera	SSA Roman Sugier	SSA Małgorzata Wolczańska
-------------------------------	------------------	---------------------------

Sygn. akt I ACa 1114/16

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank SA w W. domagał się od pozwanej K. P. zapłaty kwoty 117207,44zł (sto siedemnaście tysięcy dwieście siedem złotych i czterdzieści cztery grosze) odsetkami umownymi w wysokości 10% w stosunku rocznym od kwoty 110508,59zł od dnia 28 lipca 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. z zastrzeżeniem, iż nie mogą przekroczyć czterokrotności stopy lombardowej NBP i dalszymi ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz z dalszymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 3098,38zł od dnia 29 lipca 2015r. do dnia zapłaty, a także zwrotu kosztów procesu.

Podnosił, iż na dochodzoną kwotę składa się należność główna w wysokości 110508,59zł, odsetki umowne za okres od 1 grudnia 2014r. do 3 maja 2015r. w wysokości 3098,38zł oraz opłaty i prowizje w kwocie 207,12zł, z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 20 września 2005r., z której pozwana nie wywiązywała się.

Pozwana na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2016r. wniosła o oddalenie powództwa, zarzucając, iż łącząca strony umowa sprzeczna była z ustawą – prawo bankowe. Zarzucała pozwana, iż umowa zawierała niedozwoloną klauzulę indeksacyjną oraz była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Jej zdaniem umowa przewidywała podwójne oprocentowanie – odsetkami zmiennymi oraz poprzez indeksację, ponadto naruszała zasadę ekwiwalentności świadczeń.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 maja 2016r. Sąd Okręgowy w Częstochowie w punkcie 1 zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 117207,44zł (sto siedemnaście tysięcy dwieście siedem złotych i czterdzieści cztery grosze) odsetkami umownymi w wysokości 10% w stosunku rocznym od kwoty 110508,59zł od dnia 28 lipca 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. z zastrzeżeniem, iż nie mogą przekroczyć czterokrotności stopy lombardowej NBP i dalszymi ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz z dalszymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 3098,38zł od dnia 29 lipca 2015r. do dnia zapłaty, a w pkt 2 zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5715zł (pięć tysięcy siedemset piętnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż pozwana zawarła z powodem umowę kredytu hipotecznego nr (...) dnia 20 września 2005r. w celu konsolidacji kredytów zaciągniętych przez nią w innych bankach, których rata miesięczna wynosiła około 2500zł. Po konsolidacji rata kredytowa należna powodowi wynosiła miesięcznie 750zł. Przed zawarciem umowy pozwaną poinformowano, iż kredyt będzie indeksowany względem kursu franka szwajcarskiego, który wówczas był niski, uprzedzono, że kurs może rosnąć i istnieje w związku z tym określone ryzyko obciążające kapitał pozwanej. Pozwana przed zawarciem umowy z powodem analizowała także oferty innych banków, zaakceptowała ewentualne ryzyko.

Jak stwierdził Sąd pierwszej instancji, powód zgodnie z powyższą umową udzielił pozwanej kredytu w wysokości 82716,38zł indeksowanych kursem (...). Spłata kredytu miała być dokonywana w 240 równych ratach kapitałowo – odsetkowych. Zgodnie z § (...) ust. (...) umowy przewidziano, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kwota wypłacanych środków będzie przeliczana na walutę, do której indeksowany jest kredyt, według kursu kupna walut określonych w „Bankowej tabeli kursów dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” obowiązujących w dniu uruchomienia środków. W § (...) ust. (...) umowy przewidziano, że wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej po przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonych jak wyżej.

Ustalono, że pozwana spłacała kredyt nieregularnie do końca 2014r., kiedy to uznała kredyt za spłacony i zaprzestała regulowania zobowiązań. Powód pismem doręczonym pozwanej w dniu 31 marca 2015r. wypowiedział pozwanej umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, a w dniu 27 lipca 2015r. wystawiono przeciwko pozwanej wyciąg z ksiąg bankowych stwierdzający jej zobowiązanie na kwotę 117207,44zł, w tym należność główną w wysokości 110508,59zł, odsetki umowne za okres od 1 grudnia 2014r. do 3 maja 2015r. w wysokości 3098,38zł oraz opłaty i prowizje w kwocie 207,12zł,

Powyższe okoliczności faktyczne sprawy ustalono w oparciu o przesłuchanie pozwanej w charakterze strony, dokumenty złożone do akt sprawy, wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W tym stanie rzeczy znał Sąd pierwszej instancji, iż powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości. Wskazał, że umowa kredytu hipotecznego łącząca strony spełniała warunki określone w normie art. 69 ust. 1 i 2 pkt 4a ustawy – prawo bankowe, stanowiącej podstawę zawierania przez banki umów indeksowanych do waluty obcej. Wskazał, że umowa nr (...) określała sposób i terminy ustalania kursu wymiany walut, które odwoływały się do bankowych tabel podających wyniki będące wypadkową analizy wartości rynkowej danej waluty, nie będących wartościami dowolnymi, oderwanymi od finansowych uwarunkowań.

Uznał Sąd Okręgowy, że umowna klauzula indeksacyjna jest dopuszczalna, zgodnie z zasadą swobody umów zdefiniowaną w art. 353¹ kc. Rozważył, iż powód jest profesjonalistą udzielającym kredytów osobom fizycznym takim jak pozwana, natomiast zgłoszone przez nią zarzuty naruszenia zasad prawa bankowego czy współzycia społecznego winny być wykazane przez art. 6 kc. Uznał, że pozwana została prawidłowo poinformowana o ryzyku związanym z indeksacją i ewentualnymi zmianami kursu walut, zaś podnoszone świadome wykorzystanie słabszej pozycji kontrahentki, nierzetelność działania powoda, na którą pozwana powoływała się, nie zostały wykazane, zwłaszcza, że pozwana oceniała umowę łączącą strony jako poprawiającą jej sytuację, przez nieokreślony czasokres. Podkreślał, iż pozwana nie wykazała, by kredyt zaoferowany jej przez powoda był mniej korzystny od ofert innych banków, nadto nie przybliżyła przyczyn, dla których nagle zaniechała wywiązywania się z obowiązków umownych.

Sąd pierwszej instancji ocenił, że powód nie miał realnych możliwości przewidzenia załamania kursu walutowego (...), nie sposób stawiać mu w związku z tym zarzutu nierzetelnego działania wobec pozwanej, zaś jej przeciwnie twierdzenia nie znalazły poparcia w materiale dowodowym, podobnie jak zarzut nieekwiwalentności świadczeń. Uznał za dopuszczalne zawarcie w umowie zarówno postanowień o zmiennych odsetkach, jak i indeksacji względem kursu (...) s sytuacji, gdy zapisy te dotyczą obu stron umowy. Podkreślił, że zasadą jest, iż kredyty indeksowane do kursu waluty obcej są niżej oprocentowane niż złotówkowe, stąd ich atrakcyjność jest równoważona ewentualnym ryzykiem związanym z nieprzewidywalnością zmiany kursów; w wypadku pozwanej korzyścią było obniżenie rat miesięcznych spłaty kredytu z około 2500zł na 750zł. Uznał, że ocena sprzeczności postanowień umownych z zasadami współzycia społecznego, naruszania przez nie z punktu widzenia ekonomicznego zasady ekwiwalentności świadczeń, wymagałaby wiedzy specjalistycznej, natomiast wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego w tej materii nie został przez pozwaną złożony. Tym samym przyjął, że zarzuty pozwanej odnośnie naruszenia zasad współzycia społecznego przez nieekwiwalentność świadczeń, nie zostały udowodnione, pozostając w sferze twierdzeń pozwanej.

Jeżeli chodzi o indeksacyjną klauzulę umowną zakazaną przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta, wskazał Sąd Okręgowy, iż żaden z wyroków Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nie dotyczył stron niniejszej sprawy, a jako taki nie wiąże ich, bowiem kwestie te winny być badane każdorazowo indywidualnie, w odniesieniu do określonego stanu faktycznego, nawet gdy w innych postępowaniach stwierdzono abuzywność podobnych postanowień umownych.

Ostatecznie wskazał Sąd pierwszej instancji, iż pozwana nie wykazała, iżby umowa kredytowa stron naruszała zasady współzycia społecznego, czy też ustawę – prawo bankowe, zatem wynikające z niej roszczenia powoda zasługiwały na uwzględnienie w całości, na zasadzie art. 69 ust. 1 i 2 pkt 4a ustawy – prawo bankowe w zw. z art. 471 kc. Odnośnie roszczenia ubocznego orzeczono z powołaniem na art. 481 kc co do odsetek ustawowych i na § 6 umowy co do odsetek umownych. O kosztach procesu wyrzeczono na zasadzie art. 98 kpc.

Apelację od tego wyroku w całości wniosła pozwana, domagając się jego zmiany poprzez oddalenie powództwa w całości. Skarżąca podnosiła, iż zawierając umowę kredytu hipotecznego z powodem, uważała go za instytucję zaufania publicznego, która działa w oparciu o zasadę przestrzegania ustawy – prawo bankowe oraz kodeksu cywilnego, w szczególności zaś art.353⁽¹⁾ kc. Podawała, że spłacała raty kredytu stosownie do informacji podawanej telefonicznie przez pracownika banku o ich każdorazowej wysokości do 30 grudnia 2014r., kiedy uznała, że jej kredyt już został spłacony. Decyzję tę podjęła pod wpływem medialnych informacji o nieprawidłowościach umów indeksowanych według kursu (...) oraz po konsultacji z prawnikiem. Zarzucała, iż powód bezpodstawnie obliczał wysokość zadłużenia odnosząc ją do ilości (...), a następnie ponownie do jego kursu obliczonego w złotych; powyższe zdaniem apelującej spowodowało, że saldo zadłużenia pozostałego do spłaty wzrosło dwukrotnie. Ponawiała zarzuty odnośnie sprzeczności postanowień umowy dotyczących indeksacji z zasadami współzycia społecznego, z zasadą ekwiwalentności świadczeń stron oraz przepisami ustawy - prawo bankowe. Powoływała się przy tym na orzeczenie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, sygn. XVII AmC 426/2009 nr 3178 i 3179. Wskazywała, że klauzula abuzywna pozostaje poza granicami właściwości kredytu; zarzucała, że prawo bankowe obowiązujące w dacie zawarcia umowy przez strony, nie przewidywało możliwości indeksacji kredytów. Ostatecznie apelująca podnosiła, iż po prawie 10 latach spłacania kredytu pozostało jej półtora razy więcej należności głównej do spłacenia,

więc świadczenie kredytobiorcy nie odpowiada świadczeniu banku, w wyniku indeksacji. Zarzucała nadto, że powód nakłonił ją do zawarcia aneksu do umowy (...), pobierając prowizję, która miała być jednorazowa, lecz wliczono ją do kwoty głównej, wbrew ustaleniom czyniąc ją zmienną w odniesieniu do kursu (...).

Powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanej w całości oraz zwrot kosztów postępowania odwoławczego. Podnosił, iż pozwana z własnej woli, nie zaś z powodu trudności finansowych, zaniechała spłaty kredytu, zaprzestając wywiązywania się z umowy pod wpływem doniesień medialnych o sytuacji osób biorących kredyty indeksowane do (...), naruszając postanowienia umowne. Przytaczał orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym uznano umowy kredytu wyrażonego w złotych polskich, spłacanego w tejże walucie w wysokości ustalonej w odniesieniu do kursu (...), wskazując ponadto na niewykazanie przez pozwaną zawarcia w umowie klauzuli niedozwolonej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie mogła odnieść skutku.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji były prawidłowo, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, stosownie do niesionej przez niego treści. Stąd przyjęto je za własne, bez konieczności zbędnego ponownego przytaczania. Uzupełniono je jedynie o ustalenie, oparte o dopuszczony i przeprowadzony przez Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 12 maja 2016r. dowód z aneksu nr (...) do umowy z dnia 20 września 2005r., zgodnie z którym strony podpisały aneks do powyższej umowy kredytu hipotecznego, w którym odroczone płatność części rat kredytu, przy przeliczeniu rat w odniesieniu do ustalanego według postanowień umownych kursu (...). Stosownie do § (...) pkt (...) aneksu, w okresie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie aneksu, kredytobiorca zobowiązał się do comiesięcznych spłat rat kredytu wynikających z harmonogramu ustalonego w oparciu o kwotę kredytu powiększoną o wysokość prowizji w kwocie w złotych polskich odpowiadającej iloczynowi rat kredytu wyrażonej w (...) i kursu sprzedaży (...) ogłaszanego przez NBP, w dniu poprzedzającym dzień zapadalności raty, o wskazanych kryteriach ustalania, przy czym ryzyko kursowe wynikające z dokonywania przez klienta wpłat w terminach innych niż określone w harmonogramie, ponosi kredytobiorca.

Podzielić wypadało także rozważania prawne Sądu Okręgowego, przedstawione w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku.

Nie dopatrywał się Sąd Odwoławczy podnoszonej przez apelującą sprzeczności umowy kredytu hipotecznego z 20 września 2005r. z regulacją ustawy – prawo bankowe. Jak bowiem słusznie wskazano w uzasadnieniu kwestionowanego orzeczenia, spełnia ona wszelkie wymogi formalne określone w normach ustawy w brzmieniu znajdującym zastosowanie. Sąd Apelacyjny w składzie rozpatrującym niniejszą sprawę ponadto podzieliła stanowisko, zgodnie z którym dopuszczalne i skuteczne jest zawarcie w umowie kredytu klauzuli indeksacyjnej, pozwalającej na odniesienie wysokości spłaty rat kredytowych do kursu (...), ustalanego w oparciu o publikator, wskazany konkretnie w umowie, a opierający się o określone, obiektywne kryteria finansowe, niezależne od stron. Nie sposób, zdaniem Sądu drugiej instancji, przyjąć, iżby klauzula indeksacyjna zawarta w umowie stron była sprzeczna z ustawą czy zasadami współżycia społecznego. Zawierała ona bowiem jasno określony mechanizm indeksacji zarówno co do publikatora, jak i sposobu ustalania kursu waluty, a także czynniki wpływające na wysokość kursu, pozostające poza wpływem banku (zob.: wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016r., I CSK 1049/14, Biuletyn Sądu Najwyższego rok 2016, Nr 5). Pozwana nadto została prawidłowo poinformowana o ewentualnym ryzyku związanym z różnicami kursów walut i świadomie podjęła decyzję odnośnie kolejnego zobowiązania kredytowego.

Odnosząc się do zarzutu pozwanej, zgodnie z którym ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. – prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytu hipotecznego, czyli w dniu 20 września 2005r., nie przewidywała możliwości zawarcia umowy zawierającej klauzulę indeksacyjną, godzi się wskazać, iż wspomniana regulacja ustawowa wówczas znajdująca zastosowanie (w szczególności art. 69 ust. 1 i 2 ustawy) oraz art. 353¹ kc nie stały na przeszkodzie takiego ukształtowania stosunku zobowiązaniowego, jak uczyniły to strony niniejszego postępowania.

W świetle całokształtu okoliczności sprawy, po analizie treści umowy nr (...) oraz praw i obowiązków jej stron, Sądy obu instancji nie dostrzegły braku równowagi stron, nieekwiwalentności świadczeń, naruszenia zasad etyki, rzetelności w obrocie, słuszności kontraktowej, czy też zasad współżycia społecznego. Pozwana podjęła decyzję o zaciągnięciu określonego zobowiązania kredytowego, korzystając z określonych preferencji w zakresie warunków spłaty kredytu konsolidacyjnego, możliwości okresowego wstrzymania płatności rat, licząc się także z możliwością ryzyka związanego z różnicami kursów walut. Działania powoda określanych przez skarżącą w apelacji jako nierzetelne, niemoralne, oszukańcze, nielegalne nie ujawniono, nie sposób było także podzielić stanowiska pozwanej o jej pokrzywdzeniu w wyniku takich praktyk powoda.

Twierdzenia apelującej o niezgodnym z umową zaliczeniu prowizji związanej z podpisanym przez strony aneksem do umowy (...) do należności głównej i niesłusznemu poddaniu indeksacji opłaty mającej być jednorazową, nie znalazły potwierdzenia w treści tego zobowiązania umownego. Jak bowiem ustalono, zgodnie z aneksem pozwana zobowiązała się do comiesięcznych spłat rat kredytu wynikających z harmonogramu ustalonego w oparciu o kwotę kredytu powiększoną o wysokość prowizji w kwocie w złotych polskich odpowiadającej iloczynowi rat kredytu wyrażonej w (...) i kursu sprzedaży (...) ogłaszanego przez NBP, w dniu poprzedzający dzień zapadalności raty, o wskazanych kryteriach ustalania, przy czym ryzyko kursowe wynikające z dokonywania przez klienta wpłat w terminach innych niż określone w harmonogramie, ponosić miałyby pozwana.

Jeżeli chodzi o stanowisko skarżącej, zgodnie z którym klauzula indeksacyjna zawarta w umowie kredytu hipotecznego łączącej strony, stanowi klauzulę abuzywną wpisaną do rejestru klauzul niedozwolonych, godzi się za Sądem pierwszej instancji wskazać, iż orzeczenia przytaczane w toku postępowania i środka zaskarżenia, nie odnosiły się do realiów niniejszej sprawy oraz stosunku zobowiązaniowego łączącego strony, były wydane na kanwie odmiennych stanów faktycznych i nie sposób uznać ich mocy wiążącej w rozpatrywanej obecnie sprawie. Zaznaczyć w tym miejscu należy, iż nawet wpis określonych postanowień umownych do rejestru klauzul niedozwolonych nie stanowi o ich wyłączeniu z obrotu prawnego i bezskuteczności czy nieważności z mocy prawa; ich ocena winna bowiem być dokonywana każdorazowo, w odniesieniu do konkretnych postanowień umownych w danej sprawie, po wszechstronnej analizie całokształtu danego zobowiązania umownego stron oraz ryzyka, które zdecydowały się ponieść (zob.: wyrok Sądu Najwyższego z 23 października 2013r., IV CSK 142/13, Lex nr 1385868).

Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się, po zbadaniu treści stosunku zobowiązaniowego łączącego strony w niniejszej sprawie, podstaw dla dyskwalifikacji postanowień umownych przewidujących indeksację kredytu hipotecznego zaciągniętego przez pozwaną u powoda, z przyczyn podnoszonych w apelacji czy też branych pod uwagę z urzędu, z przyczyn wyżej wskazanych.

Okoliczności, które mogłyby być w tym zakresie ujawnione w wyniku dysponowania wiedzą specjalistyczną z dziedziny finansów i bankowości, a które przemawiałyby za wykazaniem twierdzeń pozwanej o jej realnym i konkretnym pokrzywdzeniu w wyniku zastosowania kwestionowanej umownej klauzuli indeksacyjnej, strona skarżąca w toku procesu przed Sądami obu instancji nie udowodniła, nie wykazała także w tej mierze inicjatywy dowodowej stosownie do treści art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc. Zważyć wypada, iż pozwana osiągnęła cel umowy, uzyskując korzystne i pożądane dla siebie obniżenie wysokości miesięcznych rat kredytu konsolidacyjnego z kwot po 2500zł na 750zł, na mocy aneksu do umowy umożliwiono jej czasowe wstrzymanie płatności rat, uzyskała oprocentowanie kredytu ocenione przez nią jako korzystniejsze w stosunku do ofert innych banków.

Fakt następczego znacznego wzrostu rozmiaru umownego zobowiązania kredytowego pozwanej wobec powoda pozostającego do realizacji, powiązać wypadało jedynie ze wzrostem kursu (...) w określonym czasokresie, który pozostawał poza sferą wpływu obu stron postępowania, aczkolwiek które to ryzyko było wkalkulowane w podjęcie przez pozwaną decyzji kredytowej. Możliwość jego wystąpienia było należycie skarżącej przedstawione, aczkolwiek zapewne ryzyko związane z różnicami kursów nie zostało przez nią należycie ocenione; trudno jednak tu odpowiedzialnością obarczać powoda. Powyższe obiektywne okoliczności związane z zawirowaniami na rynku walut, a wpływające w sposób oczywisty na wysokość zobowiązania pozwanej z mocy podjętych rozwiązań umownych, nie mogą nadto, zdaniem Sądu Odwoławczego, stanowić o sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego

(art. 5 kc), w żaden sposób zresztą nie sprecyzowanymi i nie skonkretyzowanymi przez pozwaną, za wyjątkiem komunikowanego przez nią poczucia pokrzywdzenia i wrażenia nieekwiwalentności świadczeń stron umowy, których nie wykazano.

Wobec tego Sąd Apelacyjny uznał, iż niewywiązywanie się pozwanej ze zobowiązania umownego, u którego podstaw legły jedynie doniesienia prasowe o nieprawidłowościach przy zawieraniu nieokreślonych kredytowych umów z klauzulami indeksacyjnymi oraz poczucie pokrzywdzenia przez bank, stanowiło uzasadnioną podstawę dla wypowiedzenia umowy przez pozwanego i dochodzenia należności w niej wynikających. Żaden z zarzutów podnoszonych w apelacji oraz branych pod uwagę z urzędu nie był w stanie trafności kwestionowanego rozstrzygnięcia zniweczyć.

Tym samym zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego oceniono jako słuszne, a bezzasadną apelację pozwanej oddalono z mocy art. 385 kpc.

SSO del. Lucyna Morys – Magiera SSA Małgorzata Wołczańska SSA Roman Sugier